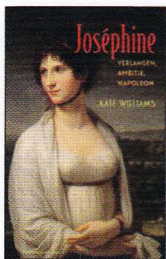

Grote liefde, toch verlaten

*Wervelende biografie
van keizerin Joséphine*

**Joséphine.
Verlangen,
ambitie,
Napoleon**

Kate Williams
439 p. Prome-
theus/Bert
Bakker, € 24,95

VANAF 1680 BLOEIDE de rododendron in Nederland. Dat de Britse historica Kate Williams in haar biografie van Joséphine de Tascher beweert dat Napoleons vrouw en keizerin Joséphine de rododendron in Europa geïntroduceerd heeft, is een vergeeflijke overdrijving in dit wervelende boek.

Joséphine werd in 1763 op het eiland Martinique geboren in een adellijke creoolse familie. Uiteindelijk huwelijkte aan een familielid verhuisde ze naar Parijs en kreeg twee kinderen. Na haar scheiding viel ze ten prooi aan de Revolutie en werd tot de guillotine veroordeeld. Maar ondertussen viel het hoofd van Robespierre en kwam ze vrij. Vanaf augustus 1794 leidde Joséphine een mondain leven onder de vleugels van haar minnaar Paul Barras en ontmoette in

een van de bekende salons een generaal wiens sterrijzende was: Napoleon.

De lompe Corsicaan werd smoorverliefd en vroeg haar in 1796 ten huwelijk. Ze stemde toe, maar bleef een courtesane, die het verleiden tot dagelijkse omgangsvorm verfijsde. Het huwelijk werd zelfs niet ontbonden toen de Britse *Morning Chronicle* een brief van Napoleon aan Joséphine publiceerde – onderschept in Egypte, waar hij oorlog voerde – waarin hij zich beklagde over haar ontrouw.

Op 2 december 1804 werd Joséphine door Napoleon tot keizerin gekroond, nadat hij eerst zichzelf de kroon had opgezet. Het paar was gepassioneerd gelukkig, niet in de laatste plaats omdat Joséphine zich voortaan schikte in Napoleons autoritaire gedrag. Zo verbood hij haar om jurken met diepe décolletés te dragen. Haar nieuwe kledinggewoontes werden een trend in Parijs. Toen Napoleon de schrijfster Madame De Staël op een bal ontwaarde in een laag uitgesneden jurk, vroeg hij haar: 'U hebt uw kinderen zeker allemaal zelf gezoogd, madame?'

Joséphine spendeerde miljoenen aan kleding, meubels en diamanten. Nadat Napoleon het buitenverblijf

**KEIZERIN
NAPOLEON
KROONDE ZIJN
JOSÉPHINE
EIGENHANDIG**
Gravure uit 1804.
Afbelding ANP/
AKG

Malmaison voor haar had gekocht, ontpopte ze zich als een van de grootste kunstverzamelaars uit de geschiedenis, en ze was zonder meer de meest fanatieke tuinierster ooit. Alles moest wijken voor een zeldzame plant.

Malmaison werd een waar themapark, met een dierentuin

waar de eerste zebra en de eerste zwarte zwaan van Europa te zien waren, een zuivelboerderij met melkmeisjes in Zwitserse klederdracht en een aapje dat brieven kon verzegelen. Joséphine wist Napoleon zelfs over te halen een vijandelijke Londense kweker het recht van vrije doortocht te geven om een uitzonderlijk kwetsbaar boompje te komen brengen.

De geschiedenis zit vol paradoxen. Joséphine werd in 1810 door Napoleon aan de kant gezet omdat er geen troonopvolger geboren werd. Maar de twee kinderen uit haar eerste huwelijk zorgden voor afstammelingen in menig Europees vorstenhuis. Zo trouwde dochter Hortense met Lodewijk, de broer van Napoleon en koning van Nederland. En háár zoon werd Napoleon III, de tweede keizer van Frankrijk.

Kate Williams heeft een prachtige biografie geschreven. Zonder ook maar één langdradige alinea weet ze op minutieuze wijze het verhaal te vertellen van de slavernij op Martinique, de Franse Revolutie en de Parijse beau monde. Het knappe is dat ze Napoleons opkomst, succes en zijn neergang beschrijft als decor van het verhaal over de keizerin.

Hoewel Joséphine in alles de schijn tegen had, kan haar huwelijk met Napoleon omschreven worden als een allesverzengende liefdesgeschiedenis met slechte afloop. Ten eerste omdat zij met Napoleon geen troonopvolger baarde en vervolgens omdat het huwelijk als consequentie daarvan ontbonden werd, terwijl de twee echtelieden zielsveel van elkaar hielden.

Joséphine verhuisde aanvankelijk naar kasteel Navarre bij Evreux, maar mocht terugkeren naar Malmaison, waar ze op 29 mei 1814 op 50-jarige leeftijd stierf, volgens haar hofdames van verdriet. Napoleons laatste woorden zeven jaar later waren: *'France, armée, tête d'armée, Joséphine.'* Van de Oostenrijkse aartshertogin Marie Louise, zijn tweede vrouw, voor wie Joséphine het veld had moeten ruimen, had hij na zijn verbanning nooit meer iets gehoord.

.....

Hans Renders is directeur van het Biografie Instituut (RUG) en bespreekt elke maand een recent verschenen biografie.